

Beroep: Geen

'Ik werk niet voor Staatsbosbeheer of de boerenlobby.'

Foto Lukas Göbel

Foto Lukas Göbel

Foto Lukas Göbel

Foto Lukas Göbel

Om maar iets om handen te hebben, verzoon Marcel Blekendaal zijn eigen beroep: polderwachter. Nu vertelt hij verhalen over de natuur aan wie het maar horen wil.

BOB WITMAN

'In principe doe ik helemaal niets als polderwachter. Dat is belangrijk, daar let ik ook scherp op. HELEMAAL NIETS. Een boswachter leest nog wel eens een beleidsnotie of verplaatst een hek. Maar een polderwachter doet niet aan onderhoud van sloten, aan dijken dichten of aan muskusratten vangen. Ja, ik doe natuurlijk wel iets, ik vertel verhalen.

'Dat je een beroep hebt in je leven, is belangrijk. Wie op verjaardagsfeestjes zegt: 'Ik doe niets', heeft een probleem. Toen ik dit project begon elf jaar geleden, wilde ik het woord kunstenaar vermijden. Kunstenaar is een te frivol, vrijblijvend beroep. Ik wilde iets verzinnen met autoriteit, zodat de mensen mij in eerste instantie zouden geloven.

'Dat werd dus polderwachter. Op mijn eerste dag kocht ik een paar klompen, een stoere fiets en een polsstok. Die heb ik nog steeds.

'Het oorspronkelijke idee achter dit beroep was, als er een boswachter bestaat, moet er ook een polderwachter zijn. Er is meer polder dan bos in Nederland. Mijn taak is verhalen te vertellen over het land, het beheer, de planten en de dieren die er op leven. Maar het zijn geen gewone weetjes over de natuur. Ik ben geen natuurgids, ik vertel niet hoe je een Kievit kunt herkennen.

'Mijn verhalen gaan over de kunstmatigheid van Nederland. De natuur bestaat niet, niet in dit land, ook al noemen wij sommige plekken natuur. Natuur is volgens de Van Dale iets dat door de mens niet is gewijzigd. Hier is alles door ons aangeraakt, alles is cultuurlandschap. Wat er op dat landschap groeit, noemen we soms natuur, maar dat is meestal een tijdelijke aandoening. Wij zijn behept met een soort verslaving om eindeloos aan het landschap te sleutelen.

'Ik begon in 2003, toen de polder hier in Maarssen deels natuurgebied werd en boeren moesten verhuizen. Kunstenaars werd gevraagd 'betekenisvolle' plekken in de natuur te markeren. Ik ben opgeleid aan de kunstacademie, maar ik wilde niet iets maken dat op een sokkel zou komen te staan. Ik bedacht de polderwachter. Van de ene op de andere dag was ik het. En vandaag nog steeds, dat is iets dat ik niet had voorzien.

'Ik zweef boven al de partijen die in Nederland over het landschap gaan. En dat zijn er heel veel. Het waterschap, de boer, de koe, het weidevogeltje, Staatbosbeheer, de recreant, een kunstenaar soms, de milieugroep en de muskusrat. Het bijzondere van de polderwachter is, is dat hij geen positie inneemt. Ik probeer mensen anders te laten kijken. Een excursie is geslaagd als ze met meer vragen weggaan dan ze zijn gekomen.

'Ik geef excursies, vooral aan schoolklassen. Ik vertel verhalen over wat we tegenkomen onderweg: een reiger, het waterpeil, een zeldzaam plantje. Laatst was er een zeldzame vogel gesignaleerd. Dan laat ik ze zien wat een zeldzame vogel in Nederland betekent. Dat is niet een bruin beestje in de wei. Het betekent een hele rij vogelaars met Nikons van 5.000 euro die in het riet zitten met toeters van lenzen. En een hele rij auto's die verderop staat geparkeerd.

'Ik heb niet kunnen voorzien dat het beroep polderwachter zo zou groeien. Het begon als een conceptueel werk, misschien is het dat nog steeds, maar het is ook mijn beroep. Ik vervul een functie. Vaak word ik gevraagd bij debatten of lezingen, juist omdat ik een tussenpersoon ben, geen partij. Dan zitten er mannen in pak achter de tafel die plannen maken voor de natuur. Ik ben de enige met vliegjes in zijn haar, die net uit de polder komt. Ik weet wat daar gebeurt, ik spreek de mensen.

'De vraag is: is polderwachter nu

wel of niet een beroep? Het was het niet, maar nu leef ik al jaren van de verhalen die ik vertel. Ik ben een zzp'er, of liever een zmp'er, zelfstandige met polsstok. Daarmee spring ik tijdens excursies nog steeds een slootje over. Is het een beroep omdat ik elke dag naar mijn werk ga en er geld mee verdien? Ja, dat denk ik wel. Maar als ik morgen stop, is het dan nog steeds een beroep?

'Wat nogal eigenaardig was, toen ik een paar jaar bezig was, ontdekte ik dat er in België ook een polderwachter bleek te zijn, maar dat is een muskusratvanger. Eentje maar. We hebben met zijn tweeën een polderwachtersconferentie gehouden, in een café.

'Mijn onafhankelijkheid als verhalenverteller is cruciaal. Ik werk niet voor Staatsbosbeheer of de boerenlobby. Over het beheer van het land is altijd wel wat te doen. Moeten de dieren verhongeren of worden afgeschoten? Is er een wolf nodig in de Oostvaardersplassen? Ik neem geen standpunt in.

'Ik hoorde overigens dat dit natuurgebied een keer onder water moet lopen, omdat dit de natuurlijke wijze van vernieuwing is. Daar studeren ze nu op. In het land dat de deltawerken heeft bedacht, denken mensen nu serieus na hoe ze een watersnoodramp kunnen creëren.

'Dat is heel tekenend voor hoe ons landschap wordt beheerd. We zijn er nooit klaar mee. Ik ben geboren in Petten, in een huisje aan de voet van de Hondsbossche Zeewering. Die dijk was ooit een overwinning op de natuur. Een geweldig ding, een stevig ding, dat veiligheid bood aan de mensen. Maar niet in Nederland. Nu moeten het duinlandschap terug, nu komen er zandopspuitingen. Nederlanders zijn nooit klaar met Nederland.

'Ook nu ik al jaren door de polder loop, voel me nog altijd kunstenaar. Ooit misschien, zou het project een museale vorm krijgen. Tegelijk is dit geworden wat ik doe, wat ik wil doen. Elke dag uren wandelen met

schoolklassen. Het leukste moment is als ik aan het eind wegloop op mijn klompen met mijn polsstok en hoor hoe die kinderen met elkaar in debat gaan over wat ze net hebben gehoord of gezien. Dat mijn verhaal ze inspireert om een eigen verhaal over het land te vertellen.'

CV MARCEL BLEKENDAAL

Geboren, Petten, 1971.
Kunstacademie Den Haag 1988-1995, architectonische vormgeving en beeldend kunst. Sandberg Instituut Amsterdam 1995-1996. Sinds 2003 polderwachter met als thuisbasis de polders rond Utrecht en gastoptredens in alle 3.891 polders van Nederland.

Enige jaren terug verscheen De Polderwachtergids, na te bestellen via polderwachter.nl. Ook op twitter via [@polderwachter](https://twitter.com/polderwachter).